

Archief 2.0: geen bedreiging, maar juist een kans!

Door: Linda Smal, Adviseur Doxis

In het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) werd 27 oktober jongstleden een studiedag georganiseerd met als titel 'Archief 2.0 - Over verandering gesproken'. Deze dag werd georganiseerd door een aantal mensen dat werkt in het archiefwezen in Nederland en Vlaanderen. Zij hebben zich verenigd in de 'online community' Archief 2.0. Tijdens de dag werden diverse presentaties gehouden, met talloze voorbeelden van archiefinstellingen die al succesvol aan de slag zijn gegaan met Web 2.0. Doelen waren de archiefinstellingen informeren over de ontwikkelingen op het internet en inspireren om hier zelf mee aan de slag te gaan.

Web 2.0 wordt ook wel het 'sociale web' genoemd. Voorheen werd het internet voornamelijk gebruikt om informatie te verspreiden, zodat geïnteresseerden hier hun voordeel mee konden doen (Web 1.0). Bij het sociale web is het onderscheid tussen de producenten en consumenten van informatie verdwenen. Iedereen is tegelijkertijd producent én consument. Er zijn grote netwerken ontstaan waarbij iedereen die het maar wil zelf informatie kan plaatsen en delen met alle geïnteresseerden en kan reageren. Web 2.0 is niet alleen een technologische vooruitgang, maar ook vooral een verandering van houding van de gebruikers.

Web 2.0 wordt op vele wijzen tot uiting gebracht, maar er zijn vier algemene kenmerken te geven. Ten eerste zijn 'communities' gevormd, waarbij mensen met dezelfde interesses virtueel met elkaar samenwerken of ze delen informatie met elkaar in plaats van in het echte leven. Voorbeeld hiervan zijn de community Archief 2.0 en de welbekende wiki's.

Een ander kernwoord is personalisering. Anders gezegd: de gebruiker bepaalt alles. De internetgebruikers kunnen hun internetomgeving naar hun eigen wensen inrichten. Met behulp van een eigen startpagina, zoals Del.ic.io.us kun je jouw favoriete websites verzamelen

(bookmarks). Informatie waarin jij bent geïnteresseerd, kun je ontvangen via RSS-feeds.

Web 2.0 heeft ook een sociale dimensie, want het is steeds vanzelfsprekender geworden om online je contacten te leggen en aan je netwerken te bouwen. Hyves is in Nederland al het meest gebruikte 'social network'. Buiten Nederland zijn miljoenen mensen lid van Facebook of MySpace.

Ten slotte betekent Web 2.0 ook participatie. Iedereen die toegang heeft tot internet kan meedoen. Je hoeft geen kennis te hebben van HTML om sites

te kunnen maken of verbindingen te leggen. Het is nu voor iedereen mogelijk om 'content' (inhoud) toe te voegen, te bewerken en te becommentariëren. Iedereen kan foto's plaatsen op Flickr en anderen kunnen hierop reageren. Daarnaast is het nog gratis ook, dus iedereen kan meedoen!

Wat kunnen archiefinstellingen met Web 2.0?

Veel archiefinstellingen zijn nu voornamelijk bezig met de vergroting van het aanbod op de eigen website. Denk aan het plaatsen van inventarissen, zodat het archiefonderzoek thuis al kan worden voorbereid, of door het presenteren van foto's of video's in een beeldbank (Web 1.0). Op deze wijze wordt het publieksbereik van de eigen archieven en collecties vergroot. Wil je hierin succesvol worden en blijven, dan zul je echter ook op Web 2.0 moeten inspelen.

Wie de huidige generatie internetbezoekers die geïnteresseerd is in geschiedenis - en het eigen erfgoed in het bijzonder - wil boeien, zal meer moeten bieden dan alleen afbeeldingen op de eigen website. De bezoekers willen ook iets kunnen doen met die afbeeldingen, zoals het achterlaten van een reactie over een afbeelding en het discussiëren met andere bezoekers. Daarnaast kun je ze ook zogenaamde 'tags' (informele trefwoorden) toe laten kennen. Deze kunnen zeer verschillen van de kenmerken die volgens de taxonomie bij de afbeelding hoort, maar vergroten wel de doorzoekbaarheid van de collectie. Ook is het mogelijk om bijvoorbeeld een oude kadastrale kaart te combineren met een nieuwe kaart. Dat maakt een vergelijking mogelijk en brengt zo het verleden dichterbij.

Maar er is meer dan het verhogen van de interactiviteit van de eigen website en de vergroting van het aanbod. Ga er als

archiefinstelling ook op uit en kijk verder dan alleen de eigen website en het eigen aanbod. Er bestaan vele platforms waarbij je de historisch geïnteresseerden kunt bedienen.

Bekende Nederlandse voorbeelden zijn het Instituut voor Beeld en Geluid dat filmpjes heeft gezet op YouTube. Recent plaatste het Nationaal Archief 400 foto's op Flickr the Commons. (Zie ook de column op pagina 3). In de korte tijd dat de filmpjes en foto's op deze sites zijn geplaatst, is het aantal 'views' al vele malen hoger dan toen deze alleen nog op de eigen websites te zien waren. Het is dus blijkbaar voor veel internetgebruikers logischer om te zoeken op Youtube en op Flickr dan op de website van een archiefinstelling. Deze instellingen hebben dus de omslag gemaakt van denken vanuit eigenaarschap naar denken vanuit de 'content'.

Web 2.0 is niet alleen een kans om het publieksbereik te vergroten. Als archiefinstelling kun je er nog veel meer mee. Het biedt nieuwe ingangen voor het vergaren van informatie en biedt kansen voor acquisitie. Toegangen op de collecties worden uitgebreid. Voor archivarissen zelf biedt Web 2.0 ook veel mogelijkheden. Het schrijven van een blog kan een goede vervanger zijn van de publicatie van een tijdschriftartikel. Daarnaast wordt kennisdeling met andere professionals op een eenvoudige manier mogelijk gemaakt en door het gebruik van RSS-feeds en 'social bookmarks' blijf je op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen op andere websites.

Archief 2.0 = verandering van houding

Tijdens de studiedag werd duidelijk dat Archief 2.0 een verandering in de houding van erfgoedinstellingen en archivarissen betekent. De presentatie van het aanbod op de eigen website en het gericht zijn op de archiefonderzoekers alleen zijn

niet voldoende. Wil je je publieksbereik vergroten en beter functioneren als instelling, gebruik dan Web 2.0.

Archief 2.0 vraagt om veel meer samenwerking. Samenwerking met andere (erfgoed)instellingen door gezamenlijk informatie aan te bieden. Maak gebruik van andere platforms om informatie te presenteren.

Archief 2.0 vraagt vooral om samenwerking met de internetgebruikers. Betrek de internetgebruikers bij wat je doet. Onderschat hun kennis niet, maar maak daar juist gebruik van. Hierbij geldt het principe van velen weten meer dan één. Tijdens een van de presentaties werd kernachtig gezegd: "informatie delen = informatie ontvangen = informatie vermenigvuldigen." Deze samenwerking met de gebruikers is geen bedreiging, maar juist een kans om ons nationale erfgoed zo dicht mogelijk bij de mensen te brengen.

Pak die kans

De hele dag bestond uit een oproep aan archiefinstellingen om aan de slag te gaan. De toepassingen van Web 2.0 zijn relatief eenvoudig en gratis, dus het is bereikbaar voor alle archiefinstellingen, groot én klein. De dag werd afgesloten met een zeer toepasselijk citaat van Ed Dilworth in Wired Magazine: "The era of control is over: you can either stay in the bunker, or you can try and participate. And to not participate is criminal." <<

Voor informatie:

<http://archief20.ning.com>

<http://www.taskforcearchieven.nl/projects/virtueleonderzoeksruiimte>

En voor inspiratie:

www.flickr.com/photos/nationaalarchief/

www.thuisinbrabant.nl

www.pictureaustralia.org

<http://nl.youtube.com/BeeldenGeluid>